

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen

Skogsbruksbyrån II, N4a

Beslutande

Minister

Fredrik Karlström

Föredragande

Jaktförvaltare

Robin Juslin

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 2

Riktlinjer för skydds jakt på gråsäl år 2020.

ÅLR 2020/2495

Beslöts fastställa riktlinjer i enlighet med **bilaga 1, N4a20E02**.

Nr 3

Riktlinjer för skydds jakt på storskarv år 2020.

ÅLR 2020/2496

Beslöts fastställa riktlinjer i enlighet med **bilaga 2, N4a20E02**.

Riktlinjer för skydds jakt på gråsäl år 2020

För att minska skador förorsakade av säl för fiskerinäringen är skydds jakt på gråsäl i enlighet med dessa riktlinjer tillåten under perioden 15.4.2020-31.1.2021. Avskjutningskvoten är totalt 500 (femhundra) gråsäl för hela landskapet. Rapporteringen av fällda gråsäl skall utan dröjsmål genom telefonsamtal, elektronisk registrering eller annat i enlighet med på landskapsregeringens hemsida föreskrivet sätt, meddelas landskapsregeringen. Landskapsregeringen kan avlysa jakten då det totala antalet rapporterade sälar uppgår till 500 stycken.

SKYDDSJAKT PÅ GRÅSÄL

Med stöd av 28 och 29 §§ jaktlagen för landskapet Åland (ÅFS 1985:31) har landskapsregeringen beslutat att skydds jakt på gråsäl får bedrivas på eget initiativ enligt följande:

- Jägaren skall inneha åländskt jaktkort, ha jakträtt på område där jakt bedrivs samt i övrigt följa jaktlagen.
- Vid skydds jakt på gråsäl får inte användas ammunition med helmantlad kula, oräfflat vapen eller ammunition med en kula vars vikt understiger 3,2 gram och vars anslagseenergi på 100 meters avstånd, mätt från pipans mynning, understiger 800 ($E_{100} = 800$ Joule). Förbjudna fångstmetoder, i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG bilaga 6 a, skall iakttas.
- Jakt från båt är inte tillåten förutom vid avlivning av skadskjuten gråsäl.
- Jakt inom sälskyddsområdet vid Karlbybådarna samt inom områdena Ytterstberg och Märkets fyrland, enligt de gränser som anges i Natura 2000-nätverket, är förbjudet året runt.
- Skydds jakten kan stoppas med omedelbar verkan om situationen för gråsälen kräver det eller om kriterierna för jakten inte följs.
- Jakten bör i första hand inriktas till områden där skador av gråsäl förekommer.
- Från avlivade gråsäl kan prover för forskningsändamål tas. Enheten för jakt- och viltvård förmedlar Naturresursinstitutets material och blanketter för provtagningen.

TILLVARATAGNING AV FÄLLD GRÅSÄL

Ätligt vilt som fällts under jakt skall i enlighet med 53 § jaktlagen tillvaratas och användas. Landskapsregeringen tillhandahåller informationsmaterial om säljakt och tillvaratagande. Observera att handel med sälprodukter är förbjuden enligt europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/1775 av den 6 oktober 2015.

REDOVISNING

Rapportering av fälld/påskjuten gråsäl skall ske utan dröjsmål, dock senast klockan 23.00 samma dygn som säl fällts, till landskapsregeringen på telefonnummer 018-25322 (telefonsvarare) alternativt direkt på hemsidan www.regeringen.ax/miljo-natur/jakt-viltvard/jakttillstand. Under kontorstid går det även bra att direkt kontakta jaktförvaltningen på telefonnummer 018-25000.

Vid rapporteringen skall följande uppgifter redovisas:

1. Skyttens jägarnummer och namn
2. Telefonnummer
3. Datum, klockslag och plats där sälen/sälarna sköts

Riktlinjer för skydds jakt på storskarv år 2020

För att förhindra allvarlig skada på fiske, vatten och skog förorsakade av storskarv samt underarten mellanskarv, hädanefter kallade skarv, är skydds jakt på skarv i enlighet med dessa riktlinjer tillåten under perioden 15.4.2020–31.12.2020. Avskjutningskvoten är maximalt 2000 (två tusen) skarvar för hela landskapet. Skydds jakten förutsätter att det inte finns någon annan lämplig lösning än jakt och att upprätthållandet av artens bevarandestatus inte försvåras. Antalet fällda skarvar skall utan dröjsmål genom telefonsamtal eller på annat föreskrivet sätt meddelas landskapsregeringen. Landskapsregeringen avlyser jakten då det totala antalet rapporterade skarvar uppgår till 2000 stycken eller om det annars finns särskilda skäl.

VILLKOR FÖR SKYDDSJAKTEN

Med stöd av 28 § 3) jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) ändrad genom (2011/81) har landskapsregeringen beslutat att skydds jakt på skarv får bedrivas på eget initiativ enligt följande:

- Skydds jakten får bedrivas, i syfte att förhindra allvarlig skada för fiskerinäringen, där tillståndsinnehavaren kan påvisa jakträtt och ett skyddsbehov.
- Jägaren skall inneha åländskt jaktkort, ha jakträtt på område där jakt bedrivs samt i övrigt följa jaktlagen för landskapet Åland (1985:31).
- Jakt från stillaliggande båt är tillåten. Efterföljs jakt eller jakt från båt i rörelse är inte tillåten förutom vid avlivning av skadskjuten fågel.
- Jägaren är redovisningsskyldig för resultatet av skydds jakten.
- Skjutvapen får användas i enlighet med § 5 och § 7 landskapsförordningen om jakt (ÅFS 2006/70), dvs. samma vapentyper som vid jakt på t ex sjöfågel. Förbjudna är fångstmetoder i enlighet med § 47 jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) samt EU:s fågeldirektivs artikel 8.1.
- Detta beslut kan helt eller delvis och med omedelbar verkan återkallas av landskapsregeringen om situationen för skarven kräver det, om kriterierna för jakten inte följs, eller om det annars finns särskilda skäl.
- Landskapsregeringen avlyser jakten då det totala antalet rapporterade skarvar uppgår till 2000 stycken. Information om återstående kvot och avlysning av jakten publiceras på landskapsregeringens hemsida, www.regeringen.ax/miljo-natur/jakt-viltvard/jakttillstand. Det är jägarens skyldighet att hålla sig informerad om huruvida jakten har avslysts.
- Under tiden 15.4 – 31.7 får skydds jakten endast bedrivas inom 300 meter från, en registrerad yrkesfiskares, fiskeredskap så som nät, ryssjor, fällor. Dessutom får jakt ske inom 300 meter från präglings- och odlingskassar samt övriga skyddsobjekt av personer med jakträtt på området. Övriga skyddsobjekt kan t ex. vara skydds jakt inom i enlighet med 27 § i fiskelagen för landskapet Åland (1956:39) inrättade fredningsområden för fisk eller i anslutning till att sätffisk släppts. Under samma period är jakt inte tillåtet närmare än 300 meter från skarvkolonier/häcknings skär på grund av etiska skäl, men även på grund av ett sådant förfarande kan få oönskad expansion av skarvens utbredning. Under denna period är jakt med användande av lockbulvaner inte tillåten.
- Under tiden 1.8 – 31.12 är jakt med användande av lockbulvaner tillåten.

TILLVARATAGNING AV FÄLLD SKARV

Ätligt vilt som fällts under jakt skall i enlighet med 53 § jaktlagen för landskapet Åland (1985:31) tillvaratas och användas. Landskapsregeringen vill särskilt belysa att skarv är en ätbar fågel och skall i möjligaste mån användas och tillvaratas som en sådan.

Landskapsregeringen vill dock uppmärksamgöra på att det vid provtagningar på skarv fällda på Åland har visat sig finnas något höga värden av tungmetallerna kadmium, bly och kvicksilver i lever och njurar. Dessa organ rekommenderas därmed inte till föda. Halterna i skarvens kött har inte mätts men värdena antas ligga betydligt lägre än i lever och njure och köttet kan enligt Livsmedelssäkerhetsverket (EVIRA) konsumeras i måttliga mängder.

I enlighet med Artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar får storskarv inte hållas till salu.

REDOVISNING

Tillståndsinnehavare är redovisningsskyldiga till landskapsregeringen. Rapportering av fälld skarv skall ske utan dröjsmål (dock senast kl. 23.00 samma dygn som fågeln fällts) till landskapsregeringen på telefonnummer 018-25 322 (telefonsvarare) eller via landskapsregeringens hemsida, www.regeringen.ax/miljo-natur/jakt-viltvard/jakttillstand Under kontorstid går det även bra att direkt kontakta jaktförvaltningen på telefonnummer 018-25 000.

Vid telefonrapporteringen skall följande uppgifter redovisas:

1. Tillståndsinnehavarens namn och jägarnummer
2. Telefonnummer
3. Datum, klockslag och plats där skydds jakt bedrevs
4. Antalet skarvar som fälldes.

UPPGIFTER OM SKARVEN

Andra lämpliga lösningar än skydds jakt

Det åländska fisket bedrivs i huvudsak med bottengarn på relativt grunt vatten. Dessa nät är lätta för skarvarna att vittja, vilket medfört stora problem för yrkesfiskarna. Problemen är främst skador på fisk och redskap, uppäten fisk samt att fisken skräms från fiskeplatserna.

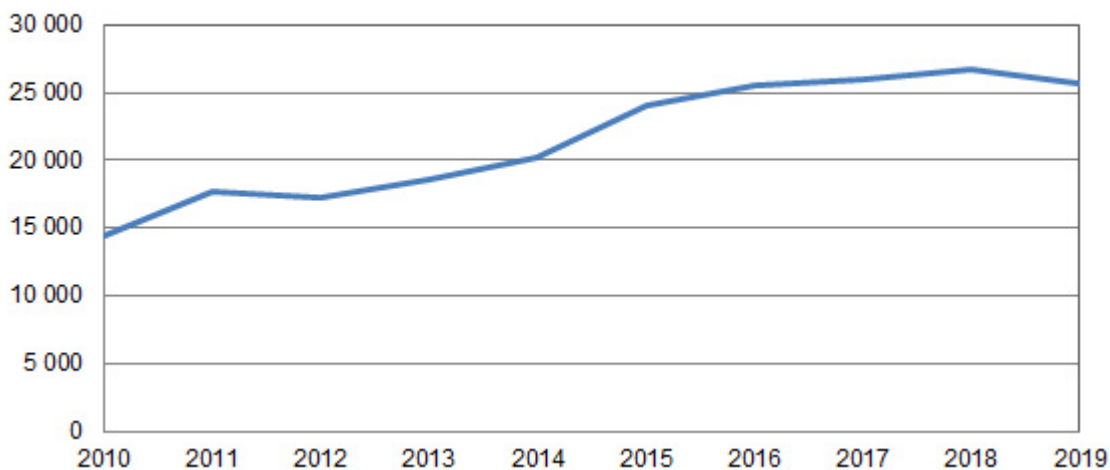
Bild av skarvättna sikar (*Coregonus lavaretus*), Åland september 2009.

Alternativa tekniska skyddsmetoder saknas i dagsläget för dessa fiskeredskap. Denna uppfattning delas med svenska myndigheter vilka har en flerårig erfarenhet av skarvproblemet. Landskapsregeringen konstaterade år 2003 i "Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet"¹ att skarven vid den tidpunkten inte förorsakade någon allvarlig skada för yrkesfisket. I handlingsplanen konstaterades dock att om skarvpopulationen visar tendens till en mycket snabb ökning i kombination med att det uppstår problem i samband med yrkesfiske, kan skydds jakt övervägas. Skadebilden orsakas också till stor del av skarvarnas direkta predation på fiskbestånden och mot denna påverkan saknas alternativa lösningar än skydds jakt med syfte att orsaka störning i områden där skarvarna förekommer.

Skarvpopulationens utveckling

Skarvpopulationen har ökat mycket snabbt. Vid tidpunkten då handlingsplanen författades uppgick det finska häckningsbeståndet till cirka 1 400 häckande par och i dagsläget är antalet häckande par i Finland 25 700².

Antal storskarvsbon 2010–2019

Uppgifter om antalet häckande par i Finland. Källa: Finlands miljöcentral³

Den totala östersjöpopulationen uppgick år 2012 till 167 700 häckande par⁴. Med beaktande av att skarvarna börjar häcka när de är 2-3 år gamla samt att de i genomsnitt får 1-3 ungar per häckande par⁵, är sommarpopulationen avsevärt högre. Vid uppskattningar av det totala antalet fåglar i sommarpopulation används en omräkningsfaktor av 4,7–5,2 individer per par⁶, vilket innebär att Östersjöns sommarpopulation uppgår till omkring 800 000 individer. Åland ligger mitt i utbredningsområdet och en stor del av de finska och svenska populationerna befinner sig därför här under delar av året. För Ålands del är det inte häckningsbeståndet som för närvarande utgör problem för fiskerinäringen, utan de fåglar som uppehåller sig här under sommaren och hösten. Troligen är det till största del ungfåglar och fåglar som redan har häckat klart eller

¹ Handlingsplan för hantering av skarvbeståndet i landskapet, åländsk utredningsserie 2003:1

² Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2019. [https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot\(51223\)](https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot(51223))

³ Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2019. [https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot\(51223\)](https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot(51223))

⁴ Bregnballe, T., Lynch, J., Parz-Gollner, R., Marion, L., Volponi, S., Paquet, J.-Y., David N. Carss & van Eerden, M.R. (eds.) 2014. Breeding numbers of Great Cormorants *Phalacrocorax carbo* in the Western Palearctic, 2012/2013. IUCN-Wetlands International Cormorant Research Group Report. - Scientific Report from DCE – Danish Centre for Environment and Energy No. 99, 224 pp. <http://dce2.au.dk/pub/SR99.pdf>

⁵ Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

⁶ Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

avstått från häckning. Återfynd av ringmärkta skarvar visar att årsungar av skarv från kolonier i både Finland och Sverige befinner sig i åländska vatten redan från början av augusti.

Ett häckande bestånd i Finland på 25 700 par motsvarar omkring 128 500 fåglar efter häckningen utgående från en omräkningsfaktor på fem⁷. En maxkvot om 2000 skarvar bedöms därför inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

Häckningsantal

Häckningsförsök av skarv har i allmänhet misslyckats och de senaste åren har inga häckningar påträffats på Åland. Havsörn kan försämra eller förhindra skarvens häckning⁸ och det är förmodligen på grund av Ålands täta havsörnsbestånd som skarvarna inte lyckas fullfölja häckningsförsök och överger tilltänkta häckningsplatser.

Skador på fiske förorsakade av skarv

Åland har i dagsläget inte resurser eller administration för någon egen viltforskning. Därmed har inga vetenskapliga undersökningar gjorts lokalt för att riskbedöma allvaret i de skador som skarven förorsakar. Landskapsregeringen har från 2017 inlett samarbeten för att närmare undersöka skarvens födoval på Åland. Man kan dock konstatera att skarvens skador är väl kända från många andra länder och speciellt Danmark, Sverige och Finland har en liknande situation som Åland när det gäller problem med skarv. Eftersom det till stor del är samma skarvpopulation som uppehåller sig på Åland under delar av året anser landskapsregeringen att resultatet från dessa undersökningar även kan användas för att belysa skadeverkningarna för Åland.

Två av de mest betydelsefulla fiskarterna för det småskaliga yrkes- och binäringsfisket på Åland är abborre och gös⁹. En undersökning från Skärgårdshavet visade att skarvens predation hade potential att påverka fångsterna av dessa arter och därmed lönsamheten i fisket. Undersökningen visade att gösen och abborren utgjorde mellan 0,04 – 10 % och 21 – 43 % respektive av skarvens föda¹⁰. Också i andra studier har man konstaterat att abborren är mest sårbar för skarvens predation¹¹. För abborrfiskets del har påverkan bedömts vara en försämrad fångst i storleksordningen 13 – 34 %¹². En nyligen publicerad doktorsavhandling drar, efter en omfattande litteraturstudie av publicerad vetenskap om skarvens påverkan på fisk och fiske, slutsatsen att skarven generellt har en negativ effekt på fiskbestånden och att åtgärder för att minska skarvarnas predation generellt har en positiv effekt¹³.

Det är den extremt snabba populationsökningen som är grunden till dagens skadesituation. År 2003, då handlingsplanen för hantering av skarvbeståndet i landskapet togs fram, fanns i princip inte några skador av skarv. Problemet är att en stor del av påverkan är svår att verifiera då

⁷ Förvaltningsplan för mellanskarv och storskarv, Rapport nr 5261, Naturvårdsverket, Sverige.

⁸ Uppgifter från Finlands miljöcentral, 2019. [https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot\(51223\)](https://www.ymparisto.fi/sv-FI/Natur/Storskarvsbestandet_minskade_nagot(51223))

⁹ ÅSUB. 2018. Fiskets avkastning 2004–2018.

¹⁰ Salmi, A.J., Auvinen, H., Raitaniemi, J., Kurkilahti, M., Lilja, J. & Maikola, R. 2015. Perch (*Perca fluviatilis*) and pikeperch (*Sander lucioperca*) in the diet of the great cormorant (*Phalacrocorax carbo*) and effects on catches in the Archipelago Sea, Southwest coast of Finland. *Fisheries Research* 164:26-34

¹¹ Östman, Ö., Bergenius, M., Boström, M.K. & Lunneryd, S-G. 2012. Do cormorant colonies affect local fish communities in the Baltic Sea? *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 69(6): 1047-1055

¹² Östman, Ö., Boström M.K., Bergström, U., Andersson, J. & Lunneryd, S-G. 2013. Estimating Competition between Wildlife and Humans – A Case of Cormorants and Coastal Fisheries in the Baltic Sea. *PLoS ONE* 8(12): e83763. doi:10.1371/journal.pone.0083763

¹³ Ovegård, Maria (2017). The interactions between cormorants and wild fish populations. Diss.

(sammanfattning/summary) Uppsala : Sveriges lantbruksuniv., Acta Universitatis agriculturae Sueciae, 1652-6880 ; 2017:12

skadorna är dolda i form av bortskrämda och uppättna fiskar. Det torde dock stå utom alla tvivel att skarven hotar återväxten hos ekonomiskt viktiga fiskbestånd och att skadan är att betrakta som allvarlig.

Maginnehåll från en skjuten skarv, 9 st. abborrar (*Perca fluviatilis*).
Åland, oktober 2009.

På Åland satsas stora resurser på fiskevårdande åtgärder. Under våren och hösten sätts årligen ca 2,5 miljoner fisk och fiskyngel ut i havet. En tid efter utsättningen kan dessa fiskar uppehålla sig inom ett mycket begränsat område och utgör således lätta byten för skarvarna.

Avlysning av jakten

Eftersom skarven är en art som är väl belyst över hela Europa så följer landskapsregeringen med utvecklingen hos arten i form av numerär och status. Skulle något oväntat uppstå eller om skarven skulle minska kraftigt och behöva ett strängare skydd för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus kan landskapsregeringen stoppa skyddsjakten. Arten har ökat kraftigt under 2000-talet och har en mycket gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att den skydds jakt som bedrivs på Åland inte på något sätt äventyrar populationen.